

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

För Lundbyskolan

Verksamhetsformer som omfattas av planen: grundskola,
förskoleklass och fritidshem

Innehåll

Verksamhetsformer som omfattas av planen.....	3
Vårdnadshavares delaktighet	3
Personalens delaktighet	3
Förankring av planen.....	3
Utvärdering – resultat av utvärderingen av föregående läsårs plan	4
Utvärdering	4
Åtgärder	4
Främjande insatser	5
Områden som berörs av insatsen	5
Mål och uppföljning.....	5
Insats - organisation	6
Gruppnivå	7
Individnivå	7
Kartläggning - kartläggningsmetoder	8
Huset – kartläggningsmetod	9
Trygghetsvandringar – kartläggningsmetod	9
Enkäter – kartläggningsmetod	9
Resultat och analys	9
Förebyggande arbete	10
Mål och uppföljning.....	10
Åtgärd	10
Motivera åtgärd.....	10
Åtgärdande arbetet.....	11
Rutin vid kränkande behandling	11
Bilaga 1 Begrepp	13
Diskriminering	13
Trakasserier och kränkande behandling.....	13
Kränkande behandling	13
Sexuella trakasserier	14
Repressalier	14
Bilaga 2 - Diskrimineringsgrunder	15 - 16

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskola, förskoleklass och fritidshemmet på Lundbyskolan.

Ansvarig för planen

Rektor: Anna Andersson

Planen gäller från

2017-09-01

Planen gäller till

2018-06-20

Läsår

2017/2018

Elevernas delaktighet

Elevrådet tar del av planen vid terminstart höst och vår. Under elevrådsmötet diskuteras synpunkter och funderingar. Elevrådsrepresentanter informeras om planen i klassen. Klassen diskuterar planen tillsammans med mentor. Elevrådsrepresentanterna tar med sig klassens synpunkter till elevrådet som framför dessa för ledningsgruppen.

Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavare får ta del av planen vid läsårets första föräldramöte. Vårdnadshavares synpunkter och funderingar angående planen framförs till respektive arbetslag och utvecklingsledare. Synpunkter och funderingar framförs i ledningsgruppen där vårdnadshavares synpunkter diskuteras.

Personalens delaktighet

Planen presenteras vid läsårets första arbetsplatsträff. Personalens synpunkter och funderingar diskuteras.

Förankring av planen

Förankring av planen görs i början av läsåret i elevrådet, klassrådet, arbetslag, ledningsgrupp och arbetsplatsträff.

Utvärdering – resultat av utvärderingen av föregående läsårs plan

Utvärdering

Sammanfattning av utvärderingen av föregående läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen utvärderades i arbetslagen (f-3, 4-6 och fritidshem).

Utvärderingen genomfördes i slutet av vårterminen 2017.

- Planen bör omarbetas så att den blir enklare att utvärdera.
- Planen bör vidare utvecklas så att den blir konkret, mer tillgänglig och levande verktyg i vardagen.
- Rutiner vid kränkande behandling ska förankras för all personal.
- Trygghetsgruppens roll bör tydliggöras.

Resultat av skolans och kommunens enkäter kunde vi utläsa elevernas och vårdnadshavares utvärdering: Utvärderas i juni 2018.

Åtgärder

- Rutiner vid kränkande behandling har förankrats för all personal.
- Elevrådet och vårdnadshavare ska ges möjlighet att lämna synpunkter och funderingar av planen på skolrådet i september.
- Årets plan ska utvärderas senast 2018-06-20

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

- Planen ska utvärderas i klasserna. Elevrådsrepresentanterna tar med sig klassens synpunkter till elevrådet som framför elevernas synpunkter till arbetslagen.
- Planen ska utvärderas i arbetslagen. Arbetslagsledarna tar med sig personalens synpunkter till ledningsgruppen.
- Planen ska utvärderas av föräldrarna vid vårens föräldramöte som framför sina synpunkter till skolledningen.
- Planen utvärderas av arbetslagen tillsammans med skolledningen och skriver en ny plan utifrån samlade synpunkter.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor: Anna Andersson

Främjande insater

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Mål och uppföljning

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Enligt 3 kap 14 § i diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning enligt skollagen ha ett målinriktat arbete för att aktivt främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning.

I 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) står det att likabehandlingsplanen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. Enligt kap 6 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

I propositionen till diskrimineringslagen 2007/08:95 anförs att för att planen ska fylla en funktion krävs det att utbildningsanordnaren sätter upp mål för sitt arbete att aktivt främja likabehandling och att dessa mål anges klart och tydligt i planen. Det påpekas dessutom att en plan bör behandla var och en av de aktuella diskrimineringsgrunderna och de åtgärder som omfattas för var och en av dessa.

Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) bör det främjande arbetet bedrivas systematiskt och långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet, baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är, omfatta kompetensutveckling för personalen för att vid behov öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, innebära att personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten, omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

Barnkonventionen accepterades av FN för snart 20 år sedan, i november 1989. Tanken med konventionen är att skapa ett samhälle som i alla sammanhang respekterar barnen. Den ska också stärka barns roll både i familjen och i samhället i stort. I och med barnkonventionen så har nästan alla världens länder sagt att de ska sträva åt samma mål. Alla länder som skrivit underkonventionen måste se till att det alla i landet följer de regler som finns.

Barnkonventionen består av 54 så kallade artiklar. De artiklar som skollagens 14 a kapitel framför allt grundar sig på är:

Artikel 2:

Alla barn har lika värde och lika rättigheter. Inget barn ska diskrimineras. Det innebär

bland annat att barn inte får diskrimineras på grund av exempelvis härkomst, funktionsnedsättning eller religion. Vidare får inte barn diskrimineras i förhållande till vuxna eller andra barn.

Artikel 3:

Barnets bästa ska komma i främsta rummet, i alla situationer där åtgärderna på något sätt påverkar barn. Det gäller till exempel barnets utbildning, välfärd och hälsa.

Artikel 6:

Handlar om att skapa en miljö för barnet som ger bästa tänkbara möjligheter till överlevnad och utveckling.

Artikel 12:

Handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller barnet.

Artikel 19:

Alla barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, utnyttjande och vanvård när de är i föräldrarnas, andra vårdnadshavares eller annan persons vård. Samhället ska ha olika sociala program för att ge barnet och den som har hand om barnet stöd, liksom på andra sätt arbeta förebyggande.

Artikel 28:

Alla länder som skrivit under barnkonventionen ska göra så det är ordning i skolan, utan att kränka barn och elevers värdighet.

Källa: Mänskliga rättigheter för barn – ett informationsmaterial om FN:s barnkonvention om barnets rättigheter. (Förlagshuset Gothia, år 2000).

Insats - organisation

Ledningsgruppens arbete:

- Ledningsgruppen ansvarar för att planen förankras hos elever och all personal.
- Trygghetsgruppen ansvarar för arbetet vid allvarigare form av kränkning eller vid upprepad kränkning och ska utreda omständigheterna i det aktuella fallet och sätta in åtgärder. Detta på uppdrag av rektor.
- Ledningsgruppen tillsammans med arbetslagen arbetar systematiskt genom att kartlägga, analysera kartläggningsresultat, dra slutsatser, sätta upp mål för fortsatt arbete och föreslå insatser för förbättring.

Ledningsgruppen organiserar tillsammans med arbetslagen aktiviteter som främjar värdegrundsarbetet:

- Aktuell litteratur används för att lyfta värdegrundsfrågor tex litteratur om barnkonventionen och Lgr 11.
- Värdegrundsövningar såsom fyra hörn, dramaövningar mm.
- Spadagar på fritidshemmet.
- Gemensamma värdegrunds dagar på vårterminen 2018.

Elevhälsan

Se Lundbyskolans elevhälsoplan.

Arbetslag

Elevärenden är en stående punkt på arbetslagsmötena, där man samtalar om eventuella insatser i vardagen och organiserar sig och ger stöd till eleven.

Om stödinsatserna inte fungerar kopplar man in trygghetsgruppen eller elevhälsan, via rektor.

Rastverksamhet

Skolans rastansvariga planerar dagligen uteaktiviteter där alla elever kan och får vara med vid varje rasttillfälle. Rastansvariga ska bära skolans gula jackor alternativt väst så att de blir synliga.

Rastansvariga ska vara aktiva och lyhörda under elevernas raster.

Gruppnivå

Skolans värdegrundsuppdrag och kunskapsuppdrag går inte att skilja åt – främja, förebygga, upptäcka och åtgärda (Skolverket).

Klassråd

Alla klasser ska ha klassråd en gång i veckan. Genom klassråd stämmer klassläraren av stämningen i klassen.

Elevråd

Elevrådet träffas var tredje vecka. Elevrådet stämmer av stämningen på skolan. Elevrådet får ge förslag på trivselregler som ska gälla på skolan.

Fritidsråd

Fritidsrådet träffas flera gånger under terminen. Fritidsrådet stämmer av stämningen på fritids. Fritidsrådet får ge förslag på trivselregler som ska gälla på fritidshemmet.

Trygghetsvandring

I åk f-3 kommer eleverna tillsammans med sin mentor vandra runt i skolan och dokumentera för att kartlägga skolans olika miljöer.

Individnivå

Reagera och agera!

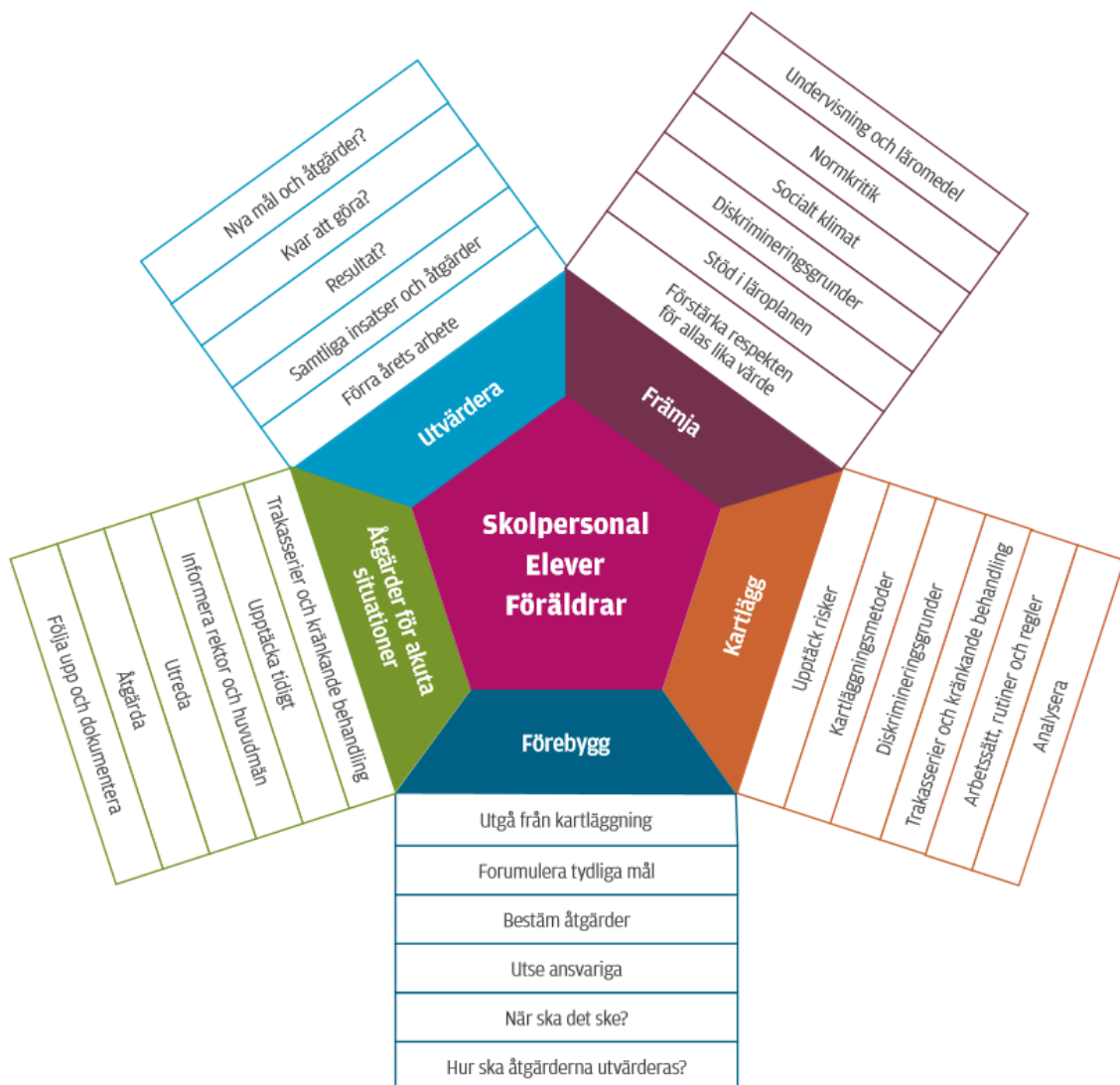
Alla på skolan, elever och personal, ska reagera och agera om man ser någon fara illa.

Lundbyskolan har nolltolerans mot "hårda ord och oschysst beteende". Alla på skolan ska förstå innebörden av och respektera att vi ska vara schyssta kamrater.

Kartläggning - kartläggningsmetoder

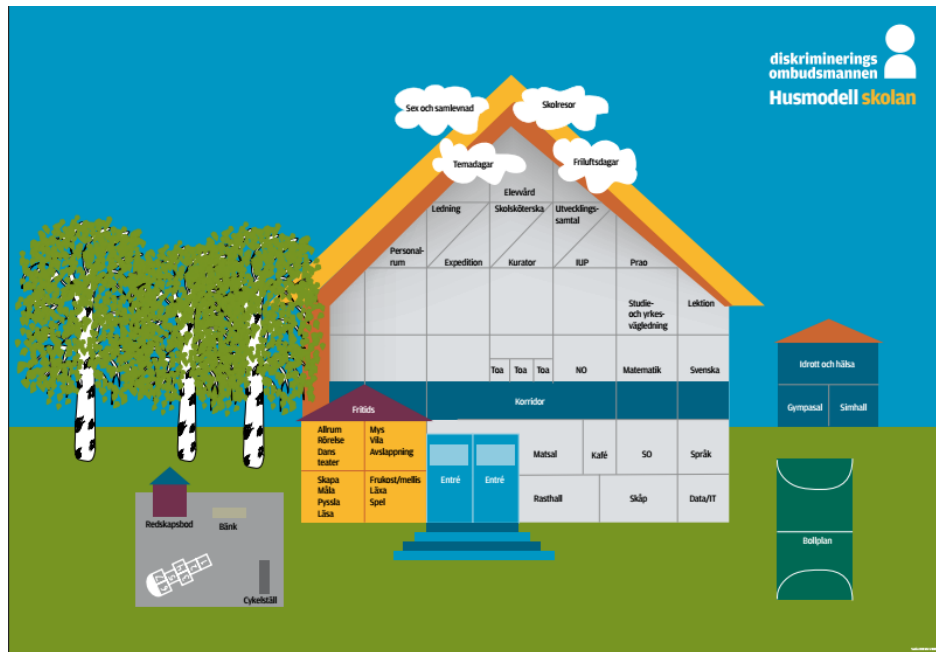
Kartläggningen kan bestå av regelbundna planerade samtal med enskilda elever, elevråd, elevhälsoteamet och andra vuxna i skolan. Syftet ska vara att få information om stämningen på skolan och om händelser som av eleverna upplevs som trakasserier, kränkande behandling och diskriminering. Samtalen behöver vara väl förberedda och strukturerade. För att garantera att samtalen förs på ett likvärdigt sätt bör de utgå från en manual.

Enligt 3 kap. 16 § i diskrimineringslagen (2008:567) ska likabehandlingsplanen innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier.

Huset – kartläggningsmetod

Husmodellen är ett konkret kartläggningsverktyg som Diskrimineringsombudsmannen (DO) tagit fram. Utifrån en ritning av skolan och dess verksamhet kan personal och elever tillsammans identifiera problem - och riskområden utifrån de olika diskrimineringsgrunderna.

Trygghetsvandringar – kartläggningsmetod

Elevernas dokumentation används som underlag för kartläggning av skolans olika miljöer.

Enkäter – kartläggningsmetod

- Skolnas egna ”trivselenkät” genomförs under hösten, v. 43.
- Kommunens brukarenkät görs under våren.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna involveras genom att delta i Husmodellen, trygghetsanordningar och enkäterna.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Genom arbetet med eleverna inkluderas personalen i olika utvecklingsområden. Personalen får ta del av resultaten från de olika kartläggningarna.

Resultat och analys

Personal och elever analyserar resultaten, arbetar fram förbättringsområden samt sätter upp nya mål.

Förebyggande arbete

Områden som berörs av åtgärden:

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Det förebyggande arbetet handlar om att undanröja risker för att elever blir utsatta för kränkande behandling inom ramen för verksamheten. Vårt arbete ska vara målinriktat och verksamheten ska genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Grund för det förebyggande arbetet ligger systematiskt insamlad kunskap om elevernas situation på skolan.

Mål

- 100% av eleverna uppger att de känner trygghet i såväl förskoleklassverksamheten, skolan och på fritidshemmet.
- 100% av eleverna uppger att de känner till skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.
- 100% av eleverna vet hur de går till väga om de själva eller en kamrat blir utsatt för kränkande behandling.

Åtgärd

- Temaarbete om "Mänskliga rättigheter" och "Barnkonventionen" med stöd av Rädda barnens material, "Du har Rättigheter" och "Du har rätt". Ansvarig: Kurator och skolsköterska.
- Skolans kalendarium innehåller planerad kompetensutveckling inom skolans värdegrund. Biträdande rektor leder processerna och planerar innehållet. Ansvarig för genomförandet är Tina Björk, biträdande rektor.
- Regelbundet arbete med materialet EQ-verkstan. Ansvarig för genomförandet är klasslärare och mentorer.
- Planerade rastaktiviteter genomförs varje skoldag. Ansvarig för genomförandet är Stefan Angergård, förstelärare.
- Fadderverksamheten sker både i vardagen och under temadagar. Ansvarig för genomförandet är arbetslagsledare.
- Stor samlingar såsom uppmärksammandet av FN -dagen, skolans traditionella högtider, värdegrundsdagarnas avslutning.
- Vardagliga samtal om allas lika värde och respekt för allas unika olikheter.

Motivera åtgärd

- Ökad förståelse för alla människors lika värde,
- Ökad tolerans för allas olikheter och värdet av allas olika förmågor.

Åtgärdande arbetet

Rutin vid kränkande behandling

Enligt 6 kap. 3 § skollagen är kränkande behandling ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkande behandling kan vara synlig eller dold. Den kan utföras direkt i verksamheten men även per telefon eller internet. Med kränkande behandling menas till exempel nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden, fysiskt våld, utfrysning eller hot.¹

Kränkande behandling

Skollagen anger huvudmannens och rektorns skyldigheter vid kränkande behandling. Bestämmelserna syftar till att säkerställa att varje elev får en trygg och säker studiemiljö där varje elevs behov tas tillvara. Skollagen fastställer att huvudmannen är skyldig att ta fram åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Som en del av det förebyggande arbetet ska huvudmannen se till att det årligen upprättas en plan mot kränkande behandling.

Arbetsgången vid kränkande behandling

Vid kännedom om att kränkande behandling skett ska arbetsgången ske på följande sätt:

På Lundbyskolan:

För att rutinen ska följas och att det ska upplevas administrativt hanterbart har rektor beslutat att personal ska göra följande om man får kännedom om befarad kränkning mellan elev och elev:

- 1) Använd en tjänsteanteckning för dokumentation.
- 2) I tjänsteanteckningen ska följande dokumenteras och i och med gör personal en anmälan till rektor och utredning i samma:
 - Namn, klass
 - Namn på anmälaren
 - Person eller personer som utfört den befarade kränkande behandlingen/diskrimineringen
 - Tidpunkt och plats när kränkningen ägde rum
 - Personer som såg vad som hände utöver den utsatte
 - **Utredning:** Anmälarens beskrivning av händelseförloppet utöver den utsatte även de som har sett situationen. Den som blivit utsatt. Den/ de som utfört. De övriga
 - Vårdnadshavare har blivit informerad ja eller nej
 - Bedömning om utredningen är avslutad eller fortsätter och ska lyftas i trygghetsteamet.

Lämna tjänsteanteckning till rektor (f-3) eller till bitr. rektor (4-6). De i sin tur fyller i kommunens blanketter och ansvarar för diarieföring av dokument sker samt för statistik för att se mönster.

¹ Skolverkets allmänna råd, Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling s. 9

Kommunens rutin

1. Den personal som får kännedom om att kränkning skett ska anmäla detta till rektor genom att fylla i en blankett nr 1: *Anmälan om misstänkt kränkande behandling till huvudman.*
2. När rektor får kännedom om att kränkande behandling skett ska uppgifterna anmälas till huvudman (Grundskolenämnden).
3. Rektor fattar beslut om att inleda utredning om misstänkt kränkande behandling. Blankett nr 2: *Beslut att inleda om misstänkt kränkande behandling vid Lundbyskolan i Örebro kommun.*
4. Rektor eller ansvarig (delegation) utreder händelsen. Om fler elever blivit utsatta i aktuell händelse ska anmälan och utredning upprättas för respektive elev. Ärendet kan avslutas om kränkningen var av mildare form och om det var en engångsföreteelse. Rektor eller ansvarige för utredningen ska kontakta vårdnadshavare för berörda barn/elever och informera om vad som hänt och hur förskolan/skolan arbetar med händelsen. Använd blankett nr 3: *Utredning.*
5. **Vid allvarligare form av kränkning eller vid upprepad kränkning ska rektor utse ansvarig personal (Trygghetsteamet i skolan) som ska utreda omständigheterna i det aktuella fallet och sätta in åtgärder.** I detta skede är det viktigt att se till att händelsen blir utredd i den utsträckning att rektor kan få en helhetsbild av vad som hänt. Utredning ska genomföras även om elever eller vårdnadshavare uppger att de inte vill att händelsen ska utredas.²
6. Rektor ansvarar för genomföra åtgärder som leder till att kränkningarna upphör och blir varaktigt lösta. Det är inte tillfredställande att åtgärderna leder till att kränkningen upphör tillfälligt. Uppföljning av händelsen ska ske i den utsträckning att man kan säkerställa att den elev som blivit utsatt inte blir utsatt.
7. Ansvarig personal för utredning om kränkande behandling ska följa upp och utvärdera insatta åtgärder minst 1 gång per vecka i två veckor. Detta ska genomföras med det barn/den elev som blivit utsatt och den/de barn/elever som utfört kränkningen. Uppföljning och utvärdering ska dokumenteras. Om det framkommer vid uppföljning att kränkningarna upphört kan ärendet avslutas. Om inte, ska nya åtgärder sättas in för att se till att kränkningen upphör.

Använd blankett nr 4: *Slutredovisning av utredning om kränkande behandling vid Lundbyskolan i Örebro kommun.*

I samband med att slutredovisningen skickas till grundskolenamnd@orebro.se så skickas alla ärendets originalhandlingar med internpost till förvaltningskontoret. Märk internposten med registratorns namn och behåll kopior på handlingarna i skolans diarium.

*Det är viktigt att se över hela skolsituationen för den som blir utsatt och de som utsätter. Samarbeta med berörda lärare och EHT/rector och kartlägg elevens (den som utsätter och den som blir utsatt) skolsituation. Om det i utredningen framkommer att eleven har andra svårigheter i sin skolsituation ska eleven utredas för särskilt stöd och åtgärder antecknas i åtgärdsprogram.

²Skolverkets allmänna råd, Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling s.32

Använd disciplinära åtgärder om grund föreligger. Med hjälp av flera åtgärder finns större möjligheter att stoppa pågående kränkningar.

Bilaga 1 Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook). Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling. Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.

- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Bilaga 2 - Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”. Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi-som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria kunskapskrav A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI- undervisningen med motiveringen ”huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP- skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD - barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]